

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра інтелектуальних вимірювальних систем та інженерії якості (№ 303)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК 2

(підпис)

Д.М. Крицький
(ініціали та прізвище)

« 31 » _____ серпня _____ 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 10 Природничі науки, 11 Математика та статистика, 12 Інформаційні технології, 15 Автоматизація та приладобудування, 16 Хімічна та біоінженерія, 17 Електроніка та телекомунікації, 19 Архітектура та будівництво

Спеціальність: 101 Екологія, 103 Науки про Землю, 113 Прикладна математика, 121 Інженерія програмного забезпечення, 122 Комп'ютерні науки, 123 Комп'ютерна інженерія, 124 Системний аналіз, 125 Кібербезпека, 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології, 152 Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка, 163 Біомедична інженерія, 172 Телекомунікації та радіотехніка, 173 Авіоніка, 193 Геодезія та землеустрій

Освітня програма: усі освітні програми за відповідними спеціальностями

Рівень вищої освіти: *другий (магістерський)*

Робочу програму введено в дію з 01.09.2021 року

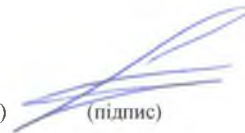
Харків – 2021 р.

Розробник: Бондаренко Г. Г. ст.викладач
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри
інтелектуальних вимірювальних систем та інженерії якості (№ 303)
Протокол № 1 від « 27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри К.Т.Н.
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

(Сіроклин В. П.)
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>15 Автоматизація та приладобудування</u> (шифр та найменування) Спеціальність <u>152 Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка</u> (код та найменування) Освітня програма <u>Якість, стандартизація та сертифікація</u> (найменування) Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Вибіркова
Кількість модулів – 2		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 3		2021/2022
Індивідуальне завдання «Настанови щодо впровадження соціальної відповідальності в організації»		Семестр
Загальна кількість годин – кількість годин аудиторних занять ^{1)/} загальна кількість годин 48/150		1-й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – кількість годин 3 самостійної роботи студента – кількість годин 12		Лекції¹⁾
		24 годин
		Практичні, семінарські¹⁾
		24 годин
		Лабораторні¹⁾
		0 годин
		Самостійна робота
		102 години
		Вид контролю
		модульний контроль іспит

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
кількість годин аудиторних занять/ кількість годин самостійної роботи 48/102 = 0,47.

¹⁾ Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надання уміння на підставі показників соціального клімату в умовах адміністративного приміщення певної організації, використовуючи нормативні документи та певні методики соціологічного аналізу, виконуючи збирання, аналізування та оцінювання даних, визначати вимоги щодо соціальної відповідальності організації відносно основних тем соціальної відповідальності організації.

Завдання: придбання студентами необхідних знань та вмінь в сфері соціальної відповідальності організації відносно основних тем соціальної відповідальності організації: організаційне управління; права людини; трудові практики; навколишнє середовище; сумлінні ділові практики; проблеми, пов'язані із споживачами; участь в житті спільноти та їх розвиток; формування навичок розробляти актуалізовані документи щодо інтеграції соціальної відповідальності в організації.

Компетентності, які набуваються:

- здатність виявляти наукову сутність проблем у професійній сфері, знаходити адекватні шляхи щодо їх розв'язання.
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності, аудиторів органів сертифікації).
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- здатність до самостійного освоєння нових методів дослідження, зміни наукового й науково-виробничого профілю своєї діяльності.
- здатність досліджувати проблеми з використанням системного аналізу, синтезу, комп'ютерного моделювання та методів оптимізації.
- здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти, ставити та вирішувати проблеми, знаходити оптимальні шляхи щодо їх вирішення.
- здатність аналізувати, верифікувати, оцінювати повноту інформації в ході професійної діяльності, за необхідності доповнювати й синтезувати відсутню інформацію й працювати в умовах невизначеності.
- здатність вести професійну, у тому числі науково-дослідну діяльність, у міжнародному середовищі.
- здатність керувати проектами, організовувати командну роботу, проявляти ініціативу з удосконалення діяльності.
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- знання іншої мови(мов).

Очікувані результати навчання:

- готовність до прийняття організаційно-керівних рішень в умовах різних думок та оцінки наслідків прийнятих рішень

Пререквізити: Соціальні аспекти управління якістю є базовою дисципліною першого семестру, попередньої підготовки не потребує.

Кореквізити вміння визначати зацікавлені сторони, а також знання вимог міжнародних стандартів використовують у таких дисциплінах: Інтегровані системи управління якістю, Менеджмент якості та елементи систем управління якістю й при виконанні випускової роботи магістра.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1: Розуміння та визнання соціальної відповідальності.

ТЕМА 1. Розуміння соціальної відповідальності. Визнання соціальної відповідальності.

Вступ до дисципліни. Сфера застосування стандартів соціальної відповідальності. Терміни та визначення понять стосовно соціальної відповідальності організацій, принципів соціальної відповідальності, взаємодії з зацікавленими сторонами. Характеристики соціальної відповідальності. Принципи соціальної відповідальності.

ТЕМА 2. Взаємодія з зацікавленими сторонами.

Визнання соціальної відповідальності. Виявлення зацікавлених сторін і взаємодія з ними. Попереднє визначення істотних питань. Розробка стратегії, формулювання мети і визначення областей взаємодії. Підготовка та взаємодія. Нарощування і зміцнення потенціалу. накопичення досвіду і вдосконалення навичок. Якість взаємодії із зацікавленими сторонами. Реагування і вимірювання. Оцінка результативності діяльності. Оцінка і коригування формулювань і схем. Якість процесу взаємодії.

Модульний контроль 1.

Модуль 2.

Змістовний модуль №2: Настанова за основними темами соціальної відповідальності.

ТЕМА 1. Організаційне управління.

Організаційне управління. Загальний огляд організаційного управління. Організації і організаційне управління. Організаційне управління і соціальна відповідальність. Процеси і структури ухвалення рішень.

ТЕМА 2 Права людини.

Загальний огляд прав людини. Організації і права людини. Права людини і соціальна відповідальність: Належна передбачливість. Ситуації, зв'язані з ризиком для прав людини. Уникнення співучасті. Задоволення скарг.

Дискримінація і уразливі групи. Цивільні і політичні права. Економічні, соціальні і культурні права. Основні принципи і права у сфері праці.

ТЕМА 3 Трудові практики.

Огляд трудових практик. Організації і трудові практики. Трудові практики і соціальна відповідальність. Наймання і трудові стосунки. Умови праці і соціальний захист. Соціальний діалог. Охорона праці і безпека на робочому місці. Розвиток людського потенціалу і навчання на робочому місці.

ТЕМА 4. Навколишнє середовище.

Огляд теми навколишнє середовище. Організації і навколишнє середовище. Навколишнє середовище і соціальна відповідальність. Запобігання забрудненню. Стійке ресурсовикористання. Пом'якшення зміни клімату і адаптація до нього. Захист довкілля і біорізноманітності і відновлення природних місцепроживань

ТЕМА 5. Сумлінні ділові практики.

Огляд добросовісних ділових практик. Організації і добросовісні ділові практики. Добросовісні ділові практики і соціальна відповідальність. Протидія корупції. Відповідальне залучення до політики. Добросовісна конкуренція.

ТЕМА 6. Проблеми, пов'язані із споживачами.

Огляд проблем, пов'язаних із споживачами. Організації і проблеми, пов'язані із споживачами. Проблеми, пов'язані із споживачами і соціальна відповідальність. Добросовісні практики маркетингу і неупередженої подачі інформації, заснованої на фактах. Захист здоров'я і безпеки споживачів. Стійкий вжиток. Обслуговування і підтримка споживачів і дозвіл претензій і суперечок. Захист даних і забезпечення конфіденційності споживачів. Доступ до послуг першої необхідності. Освіта і обізнаність.

ТЕМА 7. Участь в житті спільноти та їх розвиток.

Огляд участі в житті спільноти і їх розвитку. Участь в житті спільноти. Освіта і культура. Створення зайнятості і розвиток навиків. Розвиток технологій і доступ до них. Створення добробуту і доходу. Здоров'я. Соціальні інвестиції.

Модульний контроль 2.

Змістовний модуль №3: Настанова щодо інтеграції соціальної відповідальності.

ТЕМА 1. Практики щодо інтеграції соціальної відповідальності.

Загальні положення. Відношення характеристик організації до соціальної відповідальності. Розуміння соціальної відповідальності організації. Практики для інтеграції соціальної відповідальності повсюдно в організації.

ТЕМА 2. Аналіз і вдосконалення діяльності і практики організації, що відносяться до соціальної відповідальності.

Обмін інформацією про соціальну відповідальність. Підвищення довіри до організації відносно соціальної відповідальності. Аналіз і вдосконалення діяльності і практики організації, що відносяться до соціальної відповідальності. Добровільні ініціативи в області соціальної відповідальності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовний модуль 1. Розуміння та визнання соціальної відповідальності					
Тема 1. Розуміння соціальної відповідальності. Визнання соціальної відповідальності.	12	2	2		8
Тема 2. Взаємодія з зацікавленими сторонами.	14	4	2		8
Модульний контроль	1		1		
Разом за змістовним модулем 1	27	6	5		16
Модуль 2					
Змістовний модуль 2. Настанова за основними темами соціальної відповідальності.					
Тема 1. Організаційне управління.	12	2	2		8
Тема 2. Права людини.	16	2	2		12
Тема 3. Трудові практики.	16	2	2		12
Тема 4. Навколишнє середовище.	12	2	2		8
Тема 5. Сумлінні ділові практики.	12	2	2		8
Тема 6. Проблеми, пов'язані із споживачами.	12	2	2		8
Тема 7. Участь в житті спільноти та їх розвиток.	12	2	2		8
Модульний контроль	1		1		
Разом за змістовним модулем 2	93	14	14		64
Змістовний модуль 3 Настанова щодо інтеграції соціальної відповідальності.					
Тема 1. Практики щодо інтеграції соціальної відповідальності.	11	2	2		7
Тема 2. Аналіз і вдосконалення діяльності і практики організації, що відносяться до соціальної відповідальності.	11	2	2		7
Разом за змістовним модулем 3	22	4	4		14

Індивідуальне завдання	8				8
Іспит	2				
Усього годин	150	24	24		102

5. Теми семінарських занять

Не передбачено

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Терміни та визначення понять стосовно соціальної відповідальності організацій, принципів соціальної відповідальності, взаємодії з зацікавленими сторонами. Характеристики соціальної відповідальності.	2
2	Виявлення зацікавлених сторін і взаємодія з ними. Загальний огляд організаційного управління. Організаційне управління і соціальна відповідальність.	2
3	Загальний огляд прав людини. Права людини і соціальна відповідальність.	4
4	Огляд трудових практик. Трудові практики і соціальна відповідальність.	4
5	Організації і навколишнє середовище. Навколишнє середовище і соціальна відповідальність. Організації і сумлінні ділові практики. Сумлінні ділові практики і соціальна відповідальність.	4
6	Організації і проблеми, пов'язані із споживачами. Проблеми, пов'язані із споживачами і соціальна відповідальність. Участь в житті спільноти. Створення зайнятості і розвиток навиків.	4
7	Практики щодо інтеграції соціальної відповідальності.	2
8	Аналіз і вдосконалення діяльності і практики організації, що відносяться до соціальної відповідальності.	2
	Разом	24

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сфера застосування. Терміни та визначення понять стосовно соціальної відповідальності організацій. Соціальна відповідальність організацій: історичний контекст. Останні тенденції в соціальній відповідальності. Загальні положення визнання соціальної відповідальності	8
2	Взаємодія з зацікавленими сторонами а базі стандарту АА 1000. Визнання соціальної відповідальності. Виявлення зацікавлених	8

	сторін і взаємодія з ними. Попереднє визначення істотних питань. Розробка стратегії, формулювання мети і визначення областей взаємодії. Підготовка та взаємодія.	
3	Організаційне управління і соціальна відповідальність. Процеси і структури ухвалення рішень.	8
4	Організації і права людини. Належна передбачливість. Ситуації, зв'язані з ризиком для прав людини. Уникнення співучасті. Задоволення скарг. Дискримінація і уразливі групи. Цивільні і політичні права. Економічні, соціальні і культурні права. Основні принципи і права у сфері праці.	12
5	Організації і трудові практики. Наймання і трудові стосунки. Умови праці і соціальний захист. Соціальний діалог. Охорона праці і безпека на робочому місці. Розвиток людського потенціалу і навчання на робочому місці.	12
6	Запобігання забрудненню. Стійке ресурсовикористання. Пом'якшення зміни клімату і адаптація до нього . Захист довкілля і біорізноманітності і відновлення природних місцепроживань	8
7	Протидія корупції. Відповідальне залучення до політики. Добросовісна конкуренція.	8
8	Захист здоров'я і безпеки споживачів. Стійкий вжиток. Обслуговування і підтримка споживачів і дозвіл претензій і суперечок. Захист даних і забезпечення конфіденційності споживачів. Доступ до послуг першої необхідності. Освіта і обізнаність.	8
9	Розвиток технологій і доступ до них. Створення добробуту і доходу. Здоров'я. Соціальні інвестиції.	8
10	Практики для інтеграції соціальної відповідальності у вітчизняних та іноземних організаціях. Соціальні звіти.	7
11	Підвищення довіри до організації відносно соціальної відповідальності. Добровільні ініціативи в області соціальної відповідальності.	7
12	Індивідуальне завдання за варіантами.	8
	Разом	102

9. Індивідуальні завдання

Підготовка тез доповідей на студентську конференцію.

10. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, консультації за розкладом кафедри та індивідуальні (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою, (методичні посібники).

11. Методи контролю

Оцінювання знань та умінь студентів здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які передбачають поточний, модульний та семестровий види контролю.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	3	0...3
Виконання та захист практичних робіт	0...5	2	0...10
Модульний контроль	0...3-4	3	0...10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	7	0...7
Виконання та захист практичних робіт	0...5	8	0...40
Модульний контроль	0...3-4	3	0...10
Змістовний модуль 3			
Робота на лекціях	0...1	2	0...2
Виконання та захист практичних робіт	0...5	2	0...10
Індивідуальне завдання	0...8	1	0...8
Всього за семестр			60...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування та за наявності допуску до іспиту/заліку. При складанні семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається з 2 теоретичних питань та одного практичного завдання. Максимальна кількість за одне теоретичне питання 30 балів, за виконання практичного завдання 40 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

Знати терміни та визначення понять стосовно соціальної відповідальності організацій, принципи соціальної відповідальності, основні теми соціальної

відповідальності організації: організаційне управління; права людини; трудові практики; навколишнє середовище; сумлінні ділові практики; проблеми, пов'язані із споживачами; участь в житті спільноти та їх розвиток.

Необхідний обсяг умінь для одержання позитивної оцінки:

Вміння визначати зацікавлені сторони й встановлювати вимоги щодо соціальної відповідальності організації відносно основних тем соціальної відповідальності організації.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Необхідний обсяг знань й умінь для одержання позитивної оцінки:

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Відпрацювати всі практичні заняття. Вміти визначати зацікавлені сторони й встановлювати вимоги щодо соціальної відповідальності організації відносно основних тем соціальної відповідальності організації. Знати терміни та визначення понять стосовно соціальної відповідальності організацій, принципи соціальної відповідальності, основні теми соціальної відповідальності організації.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум знань, виконати усі завдання. Показати вміння виконувати та захищати всі практичні роботи з обґрунтуванням, рішень та заходів, які запропоновано у роботах. Вміти визначати зацікавлені сторони й встановлювати вимоги щодо соціальної відповідальності організації відносно основних тем соціальної відповідальності організації. Знати терміни та визначення понять стосовно соціальної відповідальності організацій, принципи соціальної відповідальності, характеристики соціальної відповідальності, основні теми соціальної відповідальності організації. Розробляти актуалізовані документи щодо інтеграції соціальної відповідальності в організації.

Відмінно (90-100). Досконало знати основний та додатковий матеріал. Знати усі теми. Орієнтуватися у підручниках та посібниках. Оцінювати процес взаємодії з зацікавленими сторонами. Аналізувати і пропонувати вдосконалення діяльності і практики організації, що відносяться до соціальної відповідальності. Розробляти актуалізовані документи щодо інтеграції соціальної відповідальності в організації. Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно».

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Соціальні аспекти в управлінні якістю Бондаренко Г. Г., Глебова М. В., Сіроклин В. П., Чернобай Н. В. : навч. посіб. / . – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2016. – 44 с.
2. Менеджмент якості та елементи системи управління якістю [Текст] : навч. посіб. / Г. Г. Бондаренко, М. В. Глебова, В. П. Сіроклин, Н. В. Чернобай. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2016. – 90 с.
3. Международные стандарты по качеству / Учеб. пособие / А. Г. Бондаренко, М. В. Глебова, В. П. Сироклы, Е. Е. Калашников. – Х.: Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского «Харьк. авиац. ин-т», 2015. – 71 с.

Навчально-методичний комплекс дисципліни розміщено:

<https://khai.edu.ua/education/fakultety-i-kafedry/fakultet-sistem-upravleniya-la/kafedra-intelektualnih-vimiryuvalnihi-sistem-303/>

14. Рекомендована література

Базова

1. Соціальні аспекти в управлінні якістю [Текст] : навч. посіб. / Г. Г. Бондаренко, М. В. Глебова, В. П. Сіроклин, Н. В. Чернобай. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2016. – 44 с.
2. Международные стандарты по качеству / Учеб. пособие / А. Г. Бондаренко, М. В. Глебова, В. П. Сироклы, Е. Е. Калашников. – Х.: Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского «Харьк. авиац. ин-т», 2015. – 71 с.
3. Конституція України № 254к/96-ВР від 21.02.2019.
4. Кодекс законів про працю України № 322-08 від 11.10.2018.
5. ДСТУ ISO 9000:2015 (ISO 9000:2015, IDT) Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів К.: Держспоживстандарт України, 2015. - 51 с.
6. ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) Системи управління якістю. Вимоги К.: Держспоживстандарт України, 2015. - 32 с.
7. ДСТУ ISO 9004:2018 (ISO 9018:2009, IDT) Управління якістю. Якість організації. Настанови щодо досягнення сталого успіху К.: ДП «УкрНДНЦ», 2018. - 50 с.
8. AA1000 SES-2018 (Stakeholders Engagement Standard)
https://www.accountability.org/static/3ff15429033873cdc775212ca63572fb/aa1000as_v3_final.pdf

Допоміжна

1. Менеджмент якості та елементи системи управління якістю [Текст] : навч. посіб. / Г. Г. Бондаренко, М. В. Глебова, В. П. Сіроклін, Н. В. Чернобай. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2016. – 90 с.
2. Менеджмент якості / М. І. Шаповал. - Підручник. - К.: т-во «Знання», К 00, 2003. - 475 с. - (Вища освіта ХХІ століття).
3. Закон України Про охорону праці 2694-ХІІ 20.01.2018
4. Закон України Про оцінку впливу на довкілля 2059-VIII 23.05.2017
5. Декларация международной организации труда (МОТ) об основополагающих принципах и правах в сфере труда и механизм ее реализации, 1998 г.
6. Рекомендация МОТ о трудовом правоотношении 2006 г.
7. Всеобщая декларация прав человека ООН, 1948 г.
8. Управление качеством : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Упр. качеством» / И.И. Мазур, В.Д. Шапиро. – 3-е изд., стер. – М.: Изд-во Омега-Л, 2006. – 400 с. : илл. – (Высшая школа менеджмента). – ISBN 5-98119-994-6.
9. Басовский Л. Є., Протасьев В. Б., Управління якістю: навч. - М. : ИНФРА-М, 2008.
10. Дунченко Н. І. Управління якістю в галузях харчової промисловості: Навчальний посібник / Н. І. Дунченко, М. Д. Магомедов, А. В. Рибін - М. : Дашков і К, 2012.
11. Єфімов В. В. Засоби та методи управління якістю: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів - М. : КноРус, 2009.

15. Інформаційні ресурси

- 1 http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=79941
- 2 <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf>
- 3 <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
- 4 <http://uas.org.ua/ua/>
- 5 <https://ukrstandart.net/poleznaya/list-standart>
- 6 <https://www.iso.org/home.html>